

WELKOM

2e ALUMNI Event

Faculteit Gezondheid

Hogeschool van Amsterdam

Stilstaan bij participatie

18 mei 2017

Prof. Dr. T.A. Abma

Alumni HvA

VU Medisch Centrum/APH, Amsterdam

PARTICIPATION

A VARIETY 12-PAK
to provoke political discussion.

GET OUT
AND VOTE!
11.04.08

I LIKE #
NOT QUITE
PALE ALE
9

Circus Boy
FOR
HEFEWEIZEN

Jinx
THE STRONG ONE

8
IN '08
NOTION

WHERE ANGRY ALPHEMY MEETS

MODERN-DAY SCIENCE TO CREATE THE BEST

TASTING BEER ON THE PLANET

MAGIC HAT

PARTICIPATION

Participatie als toverwoord

- ⦿ Klinkt alom
- ⦿ En kan alom op instemming rekenen
- ⦿ In beleid, praktijk, wetenschap ...
- ⦿ Maar wat bedoelen we ermee?
 - > Dan blijft het te stil ...
 - > Betekenis is contingent: wordt bepaald door historische context, sociale positie
 - > Verschuivende en verschillende, botsende visies op participatie

Historie van participatie

- Vanuit de cliëntenbeweging en *Disability movement*

Kritiek vanuit cliëntenbeweging

- ◎ Kritiek op medisch model
 - > Stigmatisering door labels
 - > Paternalisme: beslissen 'voor'
 - > Ziekte versus persoon met ziekte
- ◎ Kritiek op uitsluiting samenleving
 - > Weinig ruimte voor 'andersheid'
 - > Onhaalbare productiviteitsnormen

Participatie = macht delen

Beleid transitie sociaal domein

- Burger langer thuis wonen
- Langer en meer zelfredzaam
- Minder professionele hulp
- Beroep op buren- en familiehelp
- Lokale overheid en partijen
- Geen recht meer op zorg
- 'Betere zorg voor minder geld'
-

Participatie anno 2017

- Nadruk op 'eigen' verantwoordelijkheid, 'eigen' regie
- Individualistische, neoliberale invulling > wordt ondernemend, actief
- Fors gesneden in professionele hulp, mn thuiszorg en huishoudelijke hulp
- Zelfredzaamheid verworpen tot:
 - > Zoek het zelf maar uit!

Participatie: opgeplakt ideaal

- ⦿ Participatie is zo'n begrip dat nooit gebruikt wordt voor mensen die binnen de norm vallen van 'gewone burgers' (Jacqueline Kool)
- ⦿ 'Anderen' moeten participeren
- ⦿ Gebruikelijke aanpak: voor hen wordt bepaald hoe zij (die moeten participeren) kunnen worden aangezet/aangepakt om mee te doen.

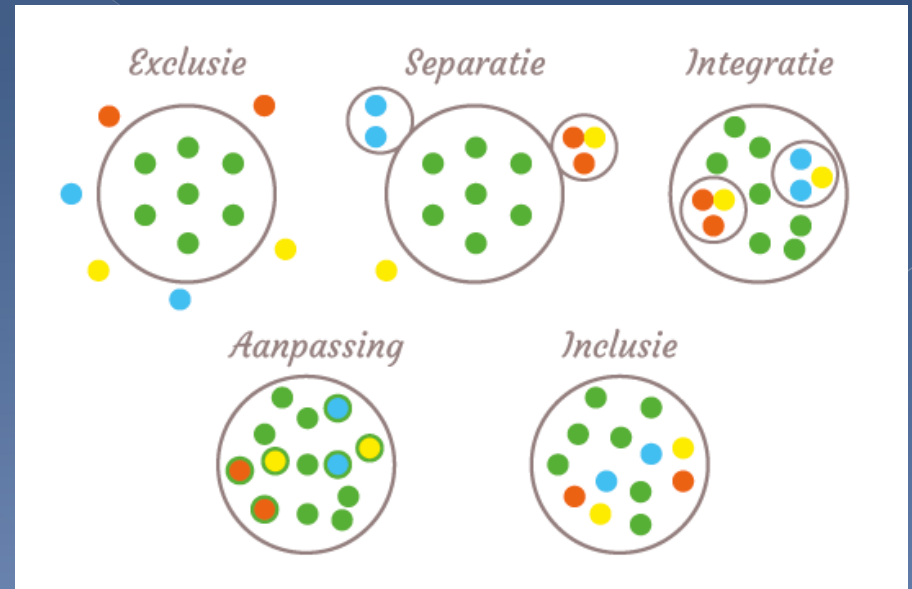
Ideaal van normaliteit

- ◉ Uitgangspunt: de 'gewone', gemiddelde burgers zonder beperkingen', ziektes, ouderdom
- ◉ Het ideaal van normaliteit verwordt tot een nieuwe norm
- ◉ Om toegelaten te worden (en dat bepalen anderen) dien je te voldoen aan de norm
 - > Maar is dit wel realistisch? Wenselijk?

Normalisering en disciplineren

- Aanpassen aan de norm van gezonde productieve werknemer
- Als dat niet lukt, is dat je eigen fout ...
- Leidt tot schaamte

Zoon over demente moeder

'Mijn moeder werd dement en moest thuis blijven. Ik zag met lede ogen aan hoe zij vervreemde in haar eigen huis.

*Zij liet niemand binnen uit **schaamte**, trok een façade op.*

Ik kon haar niet bereiken. Dag en nacht ervoeren we de zorg. We waren opgelucht toen ze eindelijk kon worden opgenomen in een verpleeghuis. Daar kreeg ze structuur, en kwam ze thuis.

Thuis zit niet in de bakstenen waar je woont, maar thuis is waar je je geborgen voelt.'

Paradoxale boodschap

- ⦿ Verplichte participatie is paradoxaal
- ⦿ Participatie veronderstelt gelijkheid
- ⦿ Het opleggen ervan is macht uitoefenen, bestendigt asymmetrie
- ⦿ Verhuld het gebruik van participatie een ander belang?
 - > Ter legitimering van bezuinigingen.....

Participatie zonder zorg?

- ⦿ Oppositie participatie – zorg
- ⦿ Alsof participatie vanzelf gaat, geen ondersteuning behoeft
- ⦿ Moet van ‘binnenuit’ groeien, elke dag opnieuw in relatie tot anderen
- ⦿ Vraagt om: koestering, zorg
- ⦿ Niet ondanks maar dankzij zorg is participatie mogelijk
 - > Voorbeeld wijkzorg oudere mevrouw
 - > Nieuwe dilemma's irt familie

Participatie als 'belonging'

- ◉ Fundamentele menselijke behoefte aan erkenning en erbij horen
- ◉ Wederzijdse beweging:
 - > Context-persoon
 - > Welkom heten/weten
 - > Verbinding (mogelijk) maken
 - > Een eigen plek innemen

Belonging

To belong is to feel attached, to feel valued, and to have a sense of insidership and proximity to 'majority' people, activities, networks and spaces.

Edward Hall, 2010

Waarden: Hechting, waardering, deelgenoot zijn, nabijheid, zonder aanpassing

Safe havens, heterotopia

- Ruimte waar 'andersheid', kwetsbaarheid en imperfectie er mogen zijn
- Heterotopia vs homotopia
- Ruimte en tijd om zoektocht (vallen en opstaan) aan te gaan
- Trage vragen op existentieel en emotioneel niveau
- Participatie is geen doel, maar maakt deel uit van zoektocht naar een goed leven

Spanning tov systeem

- ⦿ Participatie moet, wordt instrumenteel en meetbaar gemaakt
- ⦿ Kloktijd, productiviteitseisen Tbv materiele welvaart en continuïteit organisatie (economische rationaliteit)
- ⦿ Gevaar: uithollen morele professionele waarden
 - > Gevoel tekort te schieten, schaamte bij de professional
 - > Morele distress en demotivatie

De kwetsbare professional

- ◉ De professional behoort compassie te tonen naar anderen, afstand te houden, stoïcijns te zijn ...

Oplossingsrichtingen:

- ◉ Zelf-compassie en waarden herkennen en ontwikkelen, bv moreel beraad
- ◉ Steun zoeken bij elkaar (ipv competitie)
- ◉ Tijd en ruimte maken om samen morele dilemma's te delen

Conclusies

- ◉ Historisch: macht delen
- ◉ Neoliberaale invulling > zelfredzaamheid
- ◉ Participatie opgelegd ideaal
- ◉ Belonging > wederkerig
- ◉ Safe havens, schuurt met eisen systeem
- ◉ Professional morele waarden cultiveren
- ◉ Met de patiënt en diens waarden

Centrum voor Cliëntervaringen

Een platform dat een wezenlijke bijdrage levert aan de kwaliteit van bestaan van mensen in kwetsbare situaties door middel van participatief onderzoek

[Home](#)

[Over ons](#)

[Publicaties](#)

[Contact](#)

Hoe ervaart de 'verwarde persoon' de crisiszorg zelf?

In opdracht van Arkin en GGZ inGeest werken we momenteel aan de kwaliteit van de crisisketen. Samen met ervaringsdeskundigen doen we...

Mantelzorgers vragen van dementiezorg vooral hulp bij 'stil verdriet'

Mantelzorgers en professionals in de dementiezorg vragen aandacht voor 'stil verdriet'. Dit kwam uit een participatief...

Niet 'meedoen werkt', maar 'ertoe doen werkt'!

Wat belemmert en wat helpt kwetsbare burgers om te participeren? In opdracht van gemeente Amsterdam, programma 'Meedoen Werkt' onderzochten we met kwetsbare burgers tegenwoordig...

Verder lezen?

- Abma TA. De tragiek van de transitie. Een filosofische bezinning op de transitie in het sociaal domein. In: *De decentralisaties in het sociaal domein: wie houdt er niet van kakelbont? Essays over de relatie tussen burger en bestuur*. Min. Binnenlandse Zaken, 2016, 25-41.